

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
DIAGNÒSTIC EN EDUCACIÓ

Coordinació: JANÉS CARULLA, JUDIT

Any acadèmic 2018-19

Informació general de l'assignatura

Denominació	DIAGNÒSTIC EN EDUCACIÓ			
Codi	102915			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Psicologia (R 2016)	3	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	1.8	4.2	
	Nombre de grups	2	1	
Coordinació	JANÉS CARULLA, JUDIT			
Departament/s	PSICOLOGIA			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
JANÉS CARULLA, JUDIT	jjanes@pip.udl.cat	7,8	judit.janes@gmail.com Envieu-me els correus en aquesta adreça? Per a tutories, consensuar-les en acabar una de les classes de la setmana.

Objectius acadèmics de l'assignatura

OBJETIUS

1. Assolir una formació en els coneixements teòrics-científics que fonamenten el diagnòstic en educació.
2. Conèixer els recursos metodològics i tècnics que fem servir en el diagnòstic educatiu.
3. Adquirir les competències necessàries per tal de dissenyar i executar un procés diagnòstic en educació.
4. Diagnosticar i avaluar les necessitats socioeducatives de les persones, grups i organitzacions a partir de diferents metodologies, instruments i tècniques; considerant les singularitats del context.

Competències

- CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de l'àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica
- CB4 Poder transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- CG1 Desenvolupar la capacitat d'adaptació a noves situacions i resoldre problemes de manera efectiva.
- CG2 Desenvolupar la capacitat per treballar en equips multidisciplinaris i col·laborar de manera eficient amb altres professionals.
- CG3 Mostrar habilitats per a les relacions interpersonals.
- CG5 Demostrar capacitat crítica per prendre decisions pertinents.
- CG6 Reflexionar sobre les pròpies limitacions de manera autocrítica i contemplar la possibilitat de sol·licitar col·laboracions interdisciplinàries.
- CG7 Actuar amb creativitat, cultura d'investigació i de comunicació professional.
- CG9 Reconèixer la diversitat com element estructural de l'ésser humà a la vegada que es reconegui, compregui i respecti la complexitat cultural de la societat actual.
- CG10 Respectar els drets fonamentals d'igualtat entre dones i homes, la promoció dels Drets Humans i els valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.
- CE1 Identificar i analitzar les característiques i les necessitats de les persones, grups i organitzacions, així com dels contextos rellevants per al servei que es sol·licita.
- CE2 Planificar l'avaluació dels programes i/o intervencions psicològiques i seleccionar els indicadors i tècniques adequades.
- CE3 Aplicar les tècniques de recollida d'informació i obtenir dades rellevants per a l'avaluació dels programes i/o intervencions psicològiques.
- CE4 Analitzar i interpretar els resultats de l'avaluació psicològica.
- CE5 Dissenyar i aplicar una estratègia/pla d'intervenció psicològica, en funció dels contextos o serveis sol·licitats.
- CE6 Respondre i actuar de forma adequada i professional, considerant les actituds i valors de la professió, així com el seu codi ètic i deontològic en tots i cadascun dels processos d'intervenció.
- CE7 Proporcionar informació als usuaris i establir una relació interpersonal adequada, considerant els diferents contextos de relació professional.
- CE8 Elaborar informes tècnics, orals i escrits, dels resultats del procés d'avaluació, de la investigació o

dels serveis demandats, respectant el compromís ètic que exigeix la difusió de coneixement psicològic.

- CE9 Utilitzar les diferents fonts documentals en psicologia, mostrar un domini de les estratègies necessàries per accedir a la informació i valorar la necessitat d'actualització documental.
- CE10 Gestionar, analitzar i interpretar dades en els marcs dels coneixements disciplinaris propis dels diferents àmbits de la psicologia.
- CE11 Prendre decisions de manera crítica sobre l'elecció, aplicació i interpretació dels resultats derivats dels diferents mètodes d'investigació psicològica.
- CT1 Adquirir una adequada comprensió i expressió oral i escrita en català i castellà.
- CT4 Adquirir coneixements bàsics d'emprenedoria i dels entorns professionals.

Continguts fonamentals de l'assignatura

CONTINGUTS

1. Conceptualització del diagnòstic en educació.
2. Elements del diagnòstic en educació.
3. Tests i tècniques/instruments del diagnòstic en educació.

BLOC I: EL PROCÉS DIAGNÒSTIC EN EDUCACIÓ: BASES CONCEPTUALS

Tema 1. Introducció

- 1.1. Inici i evolució dels Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAPs)

- 1.2. Un marc de referència teòric

- 1.2.1. La concepció sistèmica de la realitat
- 1.2.2. La concepció constructivista del procés d'E/A

Tema 2. El diagnòstic en educació

- 2.1. Definició
- 2.2. Subjectes i sistemes implicats en el diagnòstic en educació
  - 2.2.1. L'escola
  - 2.2.2. L'ensenyant
  - 2.2.3. L'alumne
  - 2.2.4. La família
  - 2.2.5. El psicòleg educatiu i/o el psicopedagog
- 2.3. Característiques del diagnòstic en educació
- 2.4. Explicació i argumentació del procés

Tema 3. Elements del diagnòstic en educació

- 3.1. Derivació
- 3.2. Entrevista amb l'ensenyant
  - 3.2.1. Objectius de l'entrevista inicial
  - 3.2.2. Desenvolupament de l'entrevista

3.3. Anamnesi i entrevista amb els pares o tutors

3.3.1. Objectius de l'entrevista amb els pares o tutors

3.3.2. Tipus d'entrevistes

3.3.3. Entrevista inicial amb els pares o tutors

3.4. L'observació

3.4.1. L'observació de l'alumne a la classe

3.4.2. L'observació de l'alumne al pati

3.5. Revisió dels treballs de classe

3.6. Treball individual amb l'alumne

3.6.1. L'entrevista amb l'alumne

3.6.2. L'exploració individual (+ BLOC II)

3.7. Elaboració de l'informe escrit

3.7.1. Característiques de l'informe escrit

3.7.2. Organització de l'informe escrit

Tema 4. Devolució de la informació del diagnòstic i seguiment del procés

4.1. Devolució de la informació del diagnòstic

4.2. Adequacions curriculars

4.3. Seguiment del procés

BLOC II: TESTS I TÈCNiques/INSTRUMENTS PER AL DIAGNÒSTIC EDUCATIU

Tema 5: El concepte de mesura en psicologia i educació: l'ús de tests en el diagnòstic educatiu

5.1. Introducció

5.2. Però ... què és mesurar?

5.3. Normes i unitats utilitzades

5.4. Propietats dels tests psicomètrics

5.5. Classificació dels tests

5.6. Pautes per a la valoració d'una prova

Tema 6: L'avaluació de la intel·ligència en l'edat escolar

6.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de les capacitats intel·lectuals

6.2. Els tests col·lectius d'intel·ligència

6.3. Les bateries d'aptituds intel·lectuals

6.4. Els tests d'aplicació individual (verbals / no-verbals)

6.5. Els tests operatoris i la concepció piagetiana del desenvolupament intel·lectual

Tema 7: L'avaluació de la percepció gràfica

7.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de la percepció gràfica

7.2. Tècniques i instruments d'avaluació

Tema 8: L'avaluació de la psicomotricitat

8.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de la psicomotricitat

8.2. Tècniques i instruments d'avaluació

Tema 9: L'avaluació del llenguatge oral

9.1. Perspectiva general sobre l'avaluació del llenguatge oral

9.2. Tècniques i instruments d'avaluació

Tema 10: L'avaluació de la lectoescriptura

10.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de la lectoescriptura

10.2. Tècniques i instruments d'avaluació

Tema 11: L'avaluació de la personalitat en l'edat escolar

11.1. Perspectiva general sobre l'avaluació de la personalitat

11.2. Qüestionaris de personalitat

11.3. Les tècniques projectives

BLOC III: ANÀLISI I DISCUSSIÓ DE CASOS PRÀCTICS DE DIAGNÒSTIC EN EDUCACIÓ

Eixos metodològics de l'assignatura

En general, es combinaran exposicions de temes per part de les docents amb la realització de pràctiques en petits grups, sempre fomentant la participació activa de l'alumnat.

Donat que el temari a desenvolupar és força dens, i que les hores lectives són limitades, al llarg del curs es recomanaran lectures específiques per tal d'aprofundir sobre continguts determinats.

Sistema d'avaluació

L'avaluació es basarà en els següents elements:

- Dues proves escrites sobre els continguts treballats, una tipus test (amb un valor d'un 40%) i una de preguntes a desenvolupar (amb un valor d'un 20%). En ambdues proves, el 50% de les preguntes correspon al Bloc I del temari i l'altra 50% al Bloc II.
- Treball d'aprofundiment en petit grup corresponent al Bloc III del temari (amb un valor d'un 40%).
- Les activitats de recuperació quedaran restringides a les dues proves escrites (la tipus test i la de desenvolupar), ja que el treball grupal segueix una avaluació continuada.
- L'alumnat es pot presentar a la recuperació d'ambdues proves de la matèria per a "pujar nota", però si obté una nota més baixa que la primera es queda amb la més baixa.
- L'alumnat es pot presentar a l'examen de recuperació de la matèria sempre i quan s'hagi presentat al primer examen.
- L'alumnat que superi una activitat de recuperació, només podrà optar a la qualificació màxima de 7 en

aquelles parts que recuperi (menys per a aquell alumnat que vol millorar la nota).

- Es tindrà en compte l'expressió oral i escrita.

Requisits per superar la matèria:

- Aprovar per separat cadascun dels tres elements d'avaluació amb un mínim del 50% del seu valor. En el cas de la prova escrita de preguntes a desenvolupar, per a fer mitjana cal que l'alumne obtingui un mínim d'un 4 (sobre 10) en les preguntes de cada bloc per separat.
- Assistència mínima del 70% a les diferents sessions teòriques de la matèria.
- Assistència mínima del 90% a les diferents sessions pràctiques de la matèria.

Alumnat d'avaluació alternativa:

- L'alumnat que tingui concedida l'avaluació alternativa realitzarà dues proves escrites sobre els continguts de la matèria, una tipus test (amb un valor d'un 70%) i una de preguntes a desenvolupar (amb un valor d'un 30%), tenint l'opció de realitzar-ne una recuperació amb les mateixes condicions que la resta de l'alumnat matriculat.

Bibliografia i recursos d'informació

BIBLIOGRAFIA

Bibliografia bàsica

Bassedas, E.; Huguet, T.; Marrodán, M.; Oliván, M.; Planas, M.; Rossell, M.; Seguer, M. i Vilella, M. (1989). *Intervenció educativa i diagnòstic psicopedagògic*. Barcelona: Laia [Trad. castellà (1991). *Intervención educativa y diagnóstico psicopedagógico*. Barcelona: Paidós].

Anguera, M. T. (1988). *Observació a l'escola*. Barcelona: Graó.

Fernández-Ballesteros, R. (dir.) (2011). *Evaluación psicológica. Concepto, métodos y estudio de casos*. Madrid: Pirámide

Muñiz, J. (2003). *Teoría clásica de los tests*. Madrid: Pirámide.

Sattler, J. M. (1996). *Evaluación infantil* (3ª ed). México: El Manual Moderno

Bibliografia complementària

Anastasi, A. i Urbina, S. (1998). *Tests Psicológicos* (7ª ed.). México: Prentice Hall.

Anaya, D. (2003). *Diagnóstico en educación. Diseño y uso de instrumentos*. Madrid: Sanz y Torres.

Babío, M. (1999). El asesor psicopedagógico en el Departamento de Orientación de un centro escolar. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 445-458). Madrid: Alianza Psicología.

Bassedas, E. (1988). El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva constructivista. *Cuadernos de Pedagogía*, 159, 65-71.

Bassedas, E. (2007). La colaboración entre profesionales y trabajo en la red. Dins J. Bonals i M. Sánchez-Cano (coords.). *Manual de asesoramiento psicopedagógico* (pp.: 43-66). Barcelona: Graó.

Bassedas, E. i Huguet, T. (1989). El lugar de la intervención psicopedagógica, *Cuadernos de Pedagogía*, 168, 78-81.

Bonals, J. i Sánchez-Cano, M. (coords.) (2007). *Manual de asesoramiento psicopedagógico*. Barcelona: Graó.

- Bourges, S. (1980). *Test para el psicodiagnóstico infantil*. Madrid: Cincel-Kapelusz.
- Brueckner, L. J. i Bond, G. L. (1989). *Diagnóstico y tratamiento de las dificultades en el aprendizaje*. Madrid: Rialp.
- Buisan, C. i Marín, M. Á. (1984). *Cómo realizar un Diagnóstico Pedagógico*. Barcelona: Oikos-Tau.
- Carreras, L.; Valera, M. i Reig, C. (2008). *Guia per a la detecció i intervenció educativa en els alumnes amb altes capacitats intel·lectuals*. Barcelona: COPC / CPC
- Cepa, J. M. i Córdoba, S. (1999). El asesor psicopedagógico en un Equipo Interdisciplinario de sector. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 459-478). Madrid: Alianza Psicología.
- Coll, C. (1990). Un marco de referencia psicológico para la educación escolar: la concepción constructivista del aprendizaje y la enseñanza. Dins C. Coll, J. Palacios i Á. Marchesi (comp.). *Desarrollo psicológico y educación, II. Psicología de la Educación* (pp.: 435-453). Madrid: Alianza Psicología.
- Coll, C. (1996). Psicopedagogía: confluencia disciplinar y espacio profesional. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 33-52). Madrid: Alianza Psicología.
- Coll, C. i Solé, I. (1989). Aprendizaje significativo y ayuda pedagógica. *Cuadernos de Pedagogía*, 168, 16-20.
- Comellas, M. J. (1990). *Cómo interpretar los tests psicológicos: Estrategias para la orientación*. Barcelona: Oikos-Tau.
- Fernández, J. (2013). Psicólogo/a educativo: formación y funciones. *Papeles del Psicólogo*, 34(2), 116-122.
- Fernández-Ballesteros, R. (1981). *Psicodiagnóstico. Concepto y metodología*. (2ª ed.). Madrid: Cincel-Kapelusz.
- Fernández-Ballesteros, R. (coord.) (1994). *Evaluación conductual hoy*. Madrid: Pirámide.
- Fernández-Ballesteros, R. (dir.) (2011). *Evaluación psicológica. Concepto, métodos y estudio de casos*. Madrid: Pirámide
- Flanagan, D. P. i Kaufman, A. S. (2006). *Claves para la evaluación con el WISC-IV*. Madrid: TEA Ediciones.
- García, E. M. i Magaz, Á. (2009). *¿Cómo valorar tests psicométricos?. Errores conceptuales y metodológicos en la evaluación psicoeducativa*. Bilbao: Grupo Albor-Cohs
- García, J. (1992). *Evaluación e informe psicopedagógico. Una perspectiva curricular*. Madrid: EOS.
- García, L. i Martínez, M. C. (2003). *Orientación educativa en la familia y en la escuela: casos resueltos*. Madrid: Dykinson
- Gesell, A. i Amatruda, C. (1997). *Diagnóstico del desarrollo normal y anormal en el niño*. México: Paidós.
- Giné, C. (1990). La evaluación psicopedagógica. Dins Á. Marchesi ; C. Coll i J. Palacios (comp.). *Desarrollo psicológico y educación, III. Trastornos del desarrollo y necesidades educativas especiales* (pp.: 389-410). Madrid: Alianza Psicología.
- Giné, C. i Ruiz, R. (1996). Los servicios de apoyo psicopedagógico. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.:113-125). Madrid: Alianza Psicología.
- Gràcia, M.; Galván, M. J. i del Río, M. J. (2000). L'avaluació de les primeres interaccions i el desenvolupament de la comunicació i el llenguatge. *Suports*, 4(1), 76-86.
- Hammer, E. F. (1982). *Tests proyectivos gráficos*. Buenos Aires: Paidós

- Hernández, F. (1989). El asesor psicopedagógico en los centros. *Cuadernos de Pedagogía*, 168, 82-85.
- Huguet, T. (1993). Reflexiones aquí y ahora sobre el papel del asesor psicopedagógico en los centros, *Aula de Innovación Educativa*, 19, 70-78.
- Huguet, T. (1996). El asesoramiento psicopedagógico y la colaboración entre la familia y el centro educativo. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.:127-147). Madrid: Alianza Psicología.
- Ivars, J. i Martín, F. (2001). *El psicopedag@ en un centro de educación secundaria: estrategias de intervención*. Valencia: Promolibro.
- Jiménez-López, G. J. (2007). Escala Wechsler de inteligencia para el nivel escolar (WISC-IV). *Avances en Medición*, 5, 169-171.
- Lichtenberger, E. O.; Mather, N.; Kaufman, N. i Kaufman, A. (2006). *Informes de evaluación*. Madrid: TEA Ediciones.
- M.E.C. (1991). *Recursos psicotécnicos y bibliográficos para Equipos Interdisciplinarios*. Madrid: Dirección General de Renovación Pedagógica del M.E.C.
- Maganto, C.; Amador, J. A. i González, R. (coords.) (2005). *Evaluación psicológica en la infancia y adolescencia*. Madrid: TEA Ediciones.
- Maganto, J. M. (1996). *Diagnóstico en Educación. Programa ECTS*. Bilbao-Leioa: Servicio de Publicaciones de la Universidad del País Vasco - EHU
- Maganto, J. M. (2008). *Prácticas avanzadas de Diagnóstico en Educación. Programa ECTS*. San Sebastián: Servicio de Publicaciones de la Universidad del País Vasco – EHU
- Magnusson, D. (1998). *Teoría de los Tests* (3ª reimp). México: Trillas
- Marí-Mollà, R. (2001). *Diagnóstico pedagógico. Un modelo para la intervención psicopedagógica*. Barcelona: Ariel.
- Marín, M. Á. i Buisán, C. (1997). *Diagnòstic en educació. Pràctiques*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.
- Martín, E. i Solé, I. (1990). Intervención psicopedagógica y actividad docente: claves para una colaboración necesaria. Dins C. Coll, J. Palacios i Á. Marchesi (comp.). *Desarrollo psicológico y educación, II. Psicología de la Educación* (pp.: 463-476). Madrid: Alianza Psicología.
- Mauri, T. (1999). La formación de los profesionales asesores: actualización y autoformación. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 479-499). Madrid: Alianza Psicología.
- Monereo, C. i Pozo, J. I. (coords.) (2005). *La práctica del asesoramiento educativo a examen*. Barcelona: Graó.
- Monereo, C. i Solé, I. (1996). El modelo de asesoramiento educacional constructivo: dimensiones críticas. Dins C. Monereo i I. Solé. *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista* (pp.: 15-32). Madrid: Alianza Psicología.
- Monereo, C. i Solé, I. (coords.). (1996). *El asesoramiento psicopedagógico: una perspectiva profesional y constructivista*. Madrid: Alianza Psicología.
- Muñiz, J.; Fernández-Hermida, J. R.; Fonseca-Pedrero, E.; Campillo-Álvarez, A. i Peña-Suárez, E. (2011). Evaluación de tests editados en España, *Papeles del Psicólogo*, 32(2), 113-128.
- Repetto, E., Rus, U. i Puig, J. (eds.) (1994). *Orientación Educativa e Intervención Psicopedagógica*. Madrid: UNED
- Rincón, D. del (2001). *Presente y futuro del trabajo psicopedagógico*. Barcelona: Ariel.

Sánchez-Cano, M. i Bonals, J. (coords.) (2005). *La evaluación psicopedagógica*. Barcelona: Graó.

Sattler, J. M. (1988). *Evaluación de la inteligencia infantil y habilidades especiales* (2ª ed.). México: Manual Moderno.

Selvini Palazzoli, M.; Cirillo, S.; Garbellini, M; Ghezzi, D.; Lerma, M; Martino, C. i Mazzucchelli, F. (1985). *El mago sin magia: cómo cambiar la situación paradójica del psicólogo en la escuela*. Buenos Aires: Paidós.

Sobrado, L. (2002). *Diagnóstico en educación: teoría, modelos y procesos*. Madrid: Biblioteca Nueva.

Solé, I. (1998). *Orientación educativa e intervención psicopedagógica*. Barcelona: ICE-Horsori.

Thorndike, R. L. i Hagen, E. P. (1989). *Medición y evaluación en psicología y educación* (2ª ed.). México: Trillas.

Urbina, S. (2007). *Claves para la evaluación con tests psicológicos*. Madrid: TEA Ediciones.

Vidal, J. G. i Manjón, D. G. (1998 – 2001). *Evaluación e informe psicopedagógico. Una perspectiva curricular* (vols. I y II). Madrid: Editorial EOS.

MONOGRÀFICS:

Revista "Papeles del Psicólogo" (2011), 32

Revista "Psicologia Educativa / Educational Psychologist" (2011), 17(1)

WEBS I RECURSOS A INTERNET:

Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya:

<http://www20.gencat.cat/portal/site/ensenyament>

Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP):

<http://www.xtec.cat/web/serveis/serveis/sez/eap>

Centre de Recursos per a Deficients Auditius (CREDA):

<http://www.xtec.cat/web/serveis/serveis/see/creda>

Diversitat i necessitats educatives especials:

<http://www.xtec.cat/web/recursos/dnee>

Educación especial en "Educared":

<http://www.educared.edu.pe/especial/>

Grupo Albor-Cohs (catàleg de tests)

<http://www.gac.com.es/> - <http://www.psicologia365.com/test-evaluacion.html>

Instituto de Orientación Psicológica EOS

<http://www.eos.es/DTests.html>

Pearson Clinical & Talent Assessment (Pearson Educación S.A.)

<http://www.pearsonpsychcorp.es/productos.php>

Psymtec:

<http://www.psymtec.com/>

Editorial CEPE:

<http://www.editorialcepe.es/>